

De Heer *Nijst* vergelijkt den bestaanden toestand bij de P.G.E.M. met een centrale, van dezelfde capaciteit, leverend aan slechts enkele gemeenten en gros en zegt dan: in het laatste geval zouden de administratiekosten veel lager zijn, ondanks die zelfde capaciteit. Accoord! Maar dit is een heel ander geval dan ik behandelde. In dit genre zou ik nog een veel sterker voorbeeld kunnen aanhalen: centrale A en centrale B, even groot, evenveel aansluitingen allebei leverend en detail, A heeft een modern ingericht administratie, B een ouderwetsche, (schrijft b.v. alle nota's nog uit de hand). Dan heeft B natuurlijk veel hogere administratiekosten ondanks hetzelfde aantal kW's vermogen. Maar dat heeft niets uit te staan met de beoordeeling der vraag welk deel der administratiekosten van centrale A vast en welk deel variabel is, en dat was juist de vraag die ik behandelde. Als de P.G.E.M. nog eens mocht gaan overwegen, of zij niet voordeliger den stroom kan gaan leveren aan een paar gemeenten dan op de tegenwoordige wijze voort te gaan, dan geloof ik niet, dat de Heer *Kruissink* een oogenblik zal redeneeren: als we dat doen, verandert het vermogen van de centrale niet, en die mijnheer *Jansen* heeft eens ergens betoogt, dat de administratiekosten alleen van dat vermogen afhangen, dus mijn administratiekosten blijven dezelfde. Neen, hij zal direct inzien, dat een kostenvergelijking tusschen twee gevallen heel iets anders is dan een kostensplitsing in een bepaald geval, en daarop sloeg mijn betoog. Dus nog eens, ik heb een bepaald jaar van een bedrijf op het oog, met een bepaalde maximale belasting in kW, met een bepaalde afgifte in kWh, en met een bepaald aantal afnemers, en vraag mij nu af: welk deel der administratiekosten is veranderlijk, d.w.z. neemt toe of af met de toe- of afname der afgeleverde kWh? En als ik dan voor het verrassende feit kom te staan, dat plotseling alle afnemers maar 5 % afnemen van wat ze tot nu toe hebben afgenomen, (misschien is het een complot, misschien rantsoeneering,) dan zal de Heer *Nijst* het vermoedelijk wel met mij eens zijn, dat de administratie evenveel nota's enz. moet verwerken, zoodat ondanks die sterk gereduceerde afname de administratiekosten dezelfde blijven. Bij het kolenverbruik b.v. is dit heel anders. Maar dan volgt hieruit, dat de administratiekosten niet afhankelijk van het verbruik zijn, dus niet variabel, en dan zijn ze dus vast, een tusschenweg is er niet. Nu kan men wel zeggen: bij zoo'n klein verbruik schrijf ik maar om de drie maanden de nota's uit, maar dan verandert men de organisatie, terwijl ik een bestaand bedrijf met een bestaande organisatie bekijk, onafhankelijk ervan of die nu goed of slecht is. Als de Heer *Nijst* dan ook zegt, dat deze kosten ook afhangen van den aard van het verbruik, de groepeerings der verbruikers, het aantal aansluitingen per groep, dan ben ik het daarmee eens, al interesseert mij dat op het oogenblik minder; met deze bewering is alleen gezegd, dat in verband met verschillen op deze punten de administratiekosten bij het eene bedrijf hoger zijn dan bij het andere, niet dat daarom bij een bepaald bedrijf een deel dezer kosten variabel zou zijn. Maar als de Heer *Nijst* dit lijstje nog uitbreidt met: verbruik per aansluiting van iedere groep, dan ben ik het daar niet meer mee eens. (zie bovenstaand voorbeeld van 5 %)

De door den Heer *Nijst* geciteerde aanhaling uit mijn betoog, dat ik de juistheid van zijn opmerking erken, heeft een heel ander doel: n.l. om te doen zien, het verband tusschen administratiekosten en vermogen der centrale, dat dit verband loopt over het aantal aansluitingen. De opmerking diende alleen om het verband wat plausibel te maken. Voor mijn persoonlijk gevoel is de redeneering: niet variabel, dus vast, dus alleen afhankelijk van het vermogen, absoluut afdoende.

4. *De stokers voor de piekbelasting.* In tegenstelling met de verwachting van den Heer *Nijst* ben ik het hier nog niet met hem eens. De uitdrukking: het verbruik nadert zijn maximum-

grens, is onjuist. Het *verbruik* is een hoeveelheid arbeid, die gemeten wordt in kWh. De grens kan dus ook slechts een aantal kWh zijn. De stoker is noodig, omdat de belasting zoo oploopt; dus niet omdat het *verbruik*, maar omdat het *verbruik per tijds-eenheid* zoo hoog is. Dit is een heel andere maximumgrens; het betreft hier niet een hoeveelheid arbeid, maar een hoeveelheid arbeid gedeeld door den tijd, en dat is *arbeidsvermogen*, dat uitgedrukt wordt in kW ($kWh : h = kW$). Of ik die piekbelasting haal door er een stoker bij te zetten of door een ander te laten overwerken, doet aan de zaak niets af, trouwens dat is eigenlijk precies hetzelfde: een stoker moet er bij op dat moment. Zeker dan zijn de kosten van dat overwerk evenredig met den duur, maar de conclusie: en dus met de geproduceerde hoeveelheden, is m.i. te voorbarig. Een voorbeeld moge dit duidelijk maken. Een centrale wekt op, zonder de belastingverhooging gedurende den piektijd, 200000 kWh bij een maximum van 20000 kW. Nu heeft zij 2 uur lang een piek van 4000 kW. en wekt als piek dus op 8000 kWh. Inderdaad zijn nu de extra stokersloonen evenredig met deze 8000 kWh., echter niet met de geproduceerde hoeveelheid 208000 kWh. Trad die piek elken dag op, dan zou mijn dienstregeling daarop ingesteld zijn, en zou ik deze loonen als de rest variabel gerekend hebben, nu ze alleen gedurende enkele maanden optreden, lijken ze mij juist bij de vaste ondergebracht. De 8000 kWh., waarmee zij evenredig zijn, in het voorbeeld, zijn geen maat voor de productie, maar wel voor de hoogte van de piek; hiermee is zij direct evenredig.

H. A. J. JANSEN

NIEUWE BOEKEN

A. Bedrijfshuishoudkunde

Böhler, E. Die Finanzierung industrieller Unternehmungen. Zürich, 1928.

Besnard, Paul. Les reserves dans les sociétés industrielles et commerciales. Paris, 1928.

Bondi, W. Psychotechnik. Berlin, 1928.

Rouffier, Willy. Die Verrechnungspreise als Grundlage der Betriebskontrolle und Preisstellung. Berlin, 1928.

Bruck, W. F. Das Ausbildungsproblem des britischen Beamten in Verwaltung und Wirtschaft. Jena, 1928.

Büttner, M. Briefliche Kundenwerbung. München, 1928.

Coutre, Walter le. Kurzgefasster Literatur- und Quellen-nachweis zur Betriebswirtschaftslehre. I. Allgemeines und allgemeine Betriebslehre. Berlin, 1928.

Dwiggins, W. A. Layout in advertising. New York, 1928.

Ermanski, J. Theorie und Praxis der Rationalisierung. Wien, 1928.

Frei, O. Die Technik der Betriebsführung. Berlin, 1928.

Geldmacher, E. Betriebswirtschaftliche Gegenwartsaufgaben. Düsseldorf, 1928.

Heraeus, Reinhard. Kapitalbeschaffung der Unternehmungsformen. Berlin, Wien, 1928.

Hofmann, F. J. Anlernung und Erziehung der Akkordrechner sowie Organisation des Akkordwesens beim Eisen- und Stahlwerk Hoersch A. G. Düsseldorf, 1928.

Isaac, A. Betriebswirtschaftslehre und Wirtschaftspraxis. Nürnberg, 1928.

Karsten, F. Organisation und Leitung technischer Betriebe. Berlin, 1928.

Keppel, A. J. W. The theory of the cost price system. London, 1928.

Köttgen, C. Flieszarbeit. Nebst Beiträgen von O. Streine und W. von Bonin. Berlin, 1928.

Nystrom, P. H. Bibliography of retailing. New York, 1928.

Philipp, Rud. Der unbekannte Diktator Thomas Bata. Wien 1928.

Rémy, J. La bourse et la vie. Paris, 1928.

Schiffer, C. die ökonomische und sozialpolitische Bedeutung der industriellen Rationalisierungsbestrebungen. Unter besonderer Berücksichtigung der Standardisierung. Karlsruhe, 1928.

Scott, Walter Dill and Delton T. Howard. Influencing men in business. London, 1928.

Seidenberg, Klara. Die maschinelle Erledigung des Massenbriefes. Stuttgart, 1928.

Strausz, W. Die Konzentrationsbewegung im deutschen Bankgewerbe. Ein Beitrag zur Organisationsentwicklung der Wirtschaft unter dem Einfluss der Konzentration des Kapitals. Berlin, 1928.

Thiesinger, K. Effekten als Kapitalbeschaffungsmittel der Unternehmung. Stuttgart, 1928.

Vliet, P. G. van de. Berekening van rentabiliteitswaarden, emissiekoersen en rendementen van obligatieleeningen. Purmerend, 1928.

Wagemann, E. Konjunkturlehre. Eine Grundlegung zur Lehre vom Rhythmus der Wirtschaft. Berlin, 1928.

Weber, Erhard. Der staatseigene Industriekonzern in Sachsen, seine Organisation und Wirtschaftlichkeit. Leipzig, 1928.

Wolff, W. H. Jugend. Wege zu einer neuen Käuferschaft. Stuttgart, 1928.

B. Accountancy en Boekhouden

Ecker, J. Die Buchführung im Rahmen moderner Betriebsführung. Vortrag. München, 1928.

Eicke, K. Buchführung und Bilanz im Rahmen der Organisation einer Kommunalverwaltung. Berlin, 1928.

Festschrift zum 25 jährigen Bestehen des Bezirkes Leipzig im Verbands Deutscher Bücherrevisoren. Leipzig, 1928.

Keszler, Ernst. Buchführungs- und Kapitaldelikte. Bekämpfung und Verhütung von Verfehlungen, Fälschungen, Verschleierungen, sowie Beseitigung von Verlustquellen und Leerlauf durch zwangsläufige Kontrolle und betriebswirtschaftliche Tiefenprüfung der Unternehmung. Stuttgart, 1928.

Meyerheim, H. Der einzig beste Weg in der Buchführung. Berlin, 1928.

Revisions- und Treuhandwesen. Die Deutsche Volkswirtschaft seit 1914. Abschreibungen vom Zeitwert. Rechnungswesen der öffentlichen Hand. Bilanzreform. Leipzig, 1928.

Steppan, A. Buchhaltungs-, Bilanz- und Steuerlehre. Brünn, 1928.

FEDERATIEF EXAMEN VAN HET NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN ACCOUNTANTS EN DE NEDERLANDSCHE ORGANISATIE VAN ACCOUNTANTS

Accountancy C

I

WOENSDAG 14 NOVEMBER 1928

Beschikbare tijd 2½ uur

De vennootschap onder de firma „Nederlandsche Kantoor-machinehandel” exploiteert:

- a. een fabriek van kantoor machines,
- b. een detailhandel van kantoor machines, waarin behalve de machines uit de eigen fabriek ook andere fabrikaten verkocht worden.

Administratief zijn deze ondernemingen streng gescheiden.

Het fabrikaat heeft een goeden roep, doch de zaken hebben tot

heden niet die resultaten opgeleverd, die de eigenaren wel zouden wenschen.

Zij hebben daarom besloten de fabriek uit te breiden zoodanig, dat de dubbele productie kan worden gemaakt, welke meerdere productie men door levering der machines op afbetaling — waartoe men tot heden wegens gebrek aan voldoende middelen niet kon overgaan — wenscht af te zetten.

Er is alle reden aan te nemen, dat gedurende een reeks van jaren deze meerdere productie gemakkelijk kan worden verkocht als men tegen dezelfde prijzen levert en na eene eerste betaling van 25% de rest van het verkoopsbedrag over 12 gelijke maandelijksche termijnen verdeelt.

Voor de verdubbeling der productie is uitbreiding der fabrieksgebouwen niet noodig; aangenomen kan worden, dat door aanschaffing van nieuwe machines, inventarisvoorwerpen e.d.g. de in de fabriek vastgelegde middelen vergeleken met de laatste balanswaarde zullen verdubbelen. Vergroting der voorraden wordt niet noodig geacht.

De eigenaren hebben zich tot een familielid gewend, teneinde hem te bewegen als commanditair toe te treden en de voor de uitbreiding der zaken benodigde middelen te fourneeren.

Men stelt zich voor bij een z.g. financieringsmaatschappij de afbetalings-contracten te disconteerden. Deze instelling berekent voor de financiering 6% van het restant-verkoopbedrag, terwijl zij 80 % van het uitstaande bedrag voorschot geeft.

Het vorenbedoeld familielid vraagt U, onder overlegging van bijgaande balansen en winst- en verliesrekeningen hem te adviseeren omtrent de volgende punten:

1. is aannemelijk dat de fabriek na de vergroting der productie, als voorgesteld is, met winst zal worden gedreven,
2. hoe groot is het eigen kapitaal der firmanten en hoe groot is het kapitaal, hetwelk de commanditair zou moeten beschikbaar stellen,
3. of het voor hem de voorkeur verdient het fabrieksbedrijf in eene naamlooze vennootschap te doen inbrengen, zoodat hij voor zijn eventuele deelname aandeelen of obligatiën in deze vennootschap kan nemen en welke van die twee dan het meest aanbeveling zouden verdienen.

Bij de controle en kennisneming der details blijkt U o.a.

bij de fabriek

1. dat de fabriek de machines aan de firma factureert tot en-gros-prijzen. De omzet van de fabriek bedroeg in het laatste jaar f 200.000.—;
2. dat de afschrijvingen te laag zijn en 10% van de boekwaarde moeten bedragen;
3. dat bij vergroting van de productie als voorgesteld alleen de posten 1, 2, 5 en 7 in gelijke verhouding zullen stijgen; de andere posten zullen ongeveer gelijk blijven.

bij de firma

1. dat de firma de prijzen der fabriek verhoogd met 30% voor verkoopskosten en salarissen, waardoor in het laatste jaar een klein winst-saldo werd behaald. Bij den grooteren omzet zullen deze kosten waarschijnlijk met 50% stijgen;
2. dat de post vorderingen op de balans een bedrag van f 12.821.— inhoudt, zijnde een vordering op een ontslagen employé, die onvermogen is. De rest der vorderingen is solvabel;
3. dat de voorraden zijn uitgetrokken tegen verkoopprijs;
4. dat de gebouwen der fabriek f 10.000.— te hoog zijn vermeld. De fabriek betaalt zelf het onderhoud aan de gebouwen; de firma berekent f 2.500.— huur per jaar.

Geef aan hoe Uw advies zal luiden (behoeft niet in rapportvorm), maar met volledige opsomming der verschillende punten en met duidelijke conclusies.